

4. Теленик С.С. Особливості казначейського контролю у сфері виконання місцевих бюджетів в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11tccbvu.pdf>.

5. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 р. №2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

6. Деркач М.І. Дейкало Л.Є. Чубак А.Ю. Напрямки підвищення ефективності казначейського контролю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vddfa/2012_1/Derkach.pdf.

e-mail: tr@customs.sfs.gov.ua

Гребеняк Р.Б., *головний державний інспектор сектору провадження у справах про порушення митних правил відділу аналізу ризиків та протидії митним правопорушенням Тернопільської митниці ДФС України*

**КОМПРОМІС ЯК СПОСІБ ПРИПИНЕННЯ ПРОВАДЖЕННЯ У
СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ:
ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПРАКТИЧНЕ
ЗАСТОСУВАННЯ В АДМІНІСТРАТИВНО-ЮРИСДИКЦІЙНІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ МИТНИЦЬ**

Hrebennyak R.B., *Chief State Inspector of Department of Risk Analysis and Combating Customs Offenses, Ternopil Customs of SFS Ukraine*

**COMPROMISE AS A WAY TERMINATION OF PROCEEDINGS ON
VIOLATION OF CUSTOMS REGULATION: LEGISLATIVE AND
PRACTICAL APPLICATION OF THE ADMINISTRATIVE AND
JURISDICTIONAL ACTIVITY OF CUSTOMS**

Загальнодоступні джерела інформації, зокрема, вікіпедія [1] розкриває поняття «компроміс» (грец. *compromissum* – угода, згода) як згода з ким-небудь у чомусь, що досягається взаємними поступками; поступка заради досягнення мети. Звичайно, на перший погляд може здатися дещо нелогічним та суперечливим досягнення згоди у такій сфері діяльності митниць як адміністративно-юрисдикційна, кінцевою метою якої є притягнення винних осіб до відповідальності за вчинені порушення митних правил шляхом накладення адміністративних стягнень та їх виконання. Загалом, законодавство України про адміністративну відповідальність по-

будовано на імперативних нормах, які чітко регламентують зміст та обсяг процесуальних дій уповноважених державних органів та їх посадових осіб з виявлення та припинення адміністративних правопорушень, оскільки така діяльність передбачає втручання в особисту свободу і тягне негативні наслідки для винуватих осіб. Однак, для митного законодавства України на даному етапі розвитку є характерним запозичення міжнародних стандартів здійснення митної справи щодо полегшення та сприяння міжнародній торгівлі. Зокрема, впровадження таких стандартів відбувається як шляхом спрощення і гармонізації митних правил і процедур так і в застосуванні альтернативних (диспозитивних) способів врегулювання порушень митного законодавства.

Поштовхом до імплементації правил компромісу в частину митного законодавства України, яка регламентує порядок притягнення винуватих осіб до адміністративної відповідальності за вчинення порушення митних правил, стало приєднання України до Міжнародної конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур згідно із Законом України від 5 жовтня 2006 р. №227-V. (далі – Конвенція) [2]. Спеціальний додаток Н Розділу 1 «Митні правопорушення» Конвенції визначає «адміністративне врегулювання митного правопорушення» як процедуру, установлену національним законодавством, відповідно до якої митна служба уповноважена врегулювати митне правопорушення або шляхом винесення рішення щодо нього або шляхом врегулювання на основі компромісу. Такий варіант поведінки національної митної служби країни – учасниці Конвенції передбачає диспозитивний характер вирішення справи залежно від того чи буде досягнуто згоди між митницею та особою, що притягується до відповідальності за вчинення порушення митних правил. Додаток Н Розділу 1 «Митні правопорушення» Конвенції дає наступне визначення «врегулювання на основі компромісу», а саме: це угода, відповідно до якої митна служба, будучи на те уповноваженою, відмовляється від здійснення процесуальних дій стосовно осіб, причетних до митного правопорушення, якщо ці особи згодні на дотримання певних умов. Очевидним є те, що в разі недосягнення такої згоди митниця розпочинає адміністративне провадження відносно особи з метою притягнення її до відповідальності.

Не дивлячись на те, що Україна приєдналася до Конвенції в жовтні 2006 р., законодавче оформлення інститут компромісу, як альтернативу завершення провадження у справах про порушення митних правил, отри-

мав в Митному кодексі України 2012 р. (при цьому слід зауважити що робота на проектом третьої редакції Митного кодексу України розпочалася ще з приєднання України до Конвенції). До цього часу ні у Митному кодексі України 2002 р., ні тим більш 1991 р. про компроміс як спосіб припинення провадження у справі про порушення митних правил не йшлося.

Звернемо увагу на ті норми Митного кодексу України 2012 р., які визначають порядок та умови застосування компромісу як альтернативи адміністративному врегулюванню митного правопорушення.

Зокрема, частиною п'ятою ст. 494 Митного кодексу України [3] передбачено, що у разі складення протоколу особі, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, роз'яснюються її права, передбачені ст. 498 Митного кодексу України [3], та повідомляється про можливість припинення провадження у справі про порушення митних правил шляхом компромісу, про що до протоколу вноситься відмітка, яка підписується цією особою. Аналіз вказаного положення ст. 494 Митного кодексу України [3] дає можливість зробити висновок, що Законодавець у процесуальних правовідносинах між митницею та особою закріпив за останньою ініціативу клопотати про намір припинити провадження у справі шляхом компромісу. У разі такого волевиявлення особа, відносно якої розпочато провадження у справі про порушення митних правил, відповідно до частини четвертої ст. 521 Митного кодексу України [3] звертається до керівника органу доходів і зборів із заявою довільної форми з проханням про припинення справи про це порушення митних правил шляхом компромісу. Факт подання такої заяви фіксується у порядку, визначеному частинами третьою і четвертою ст. 264 цього Кодексу. В той же час орган доходів і зборів протягом одного робочого дня, наступного за днем подання заяви, зобов'язаний надати заявнику вмотивовану відповідь про причини незастосування процедури компромісу у разі відсутності законних підстав для припинення справи про порушення митних правил шляхом компромісу.

З огляду на вимоги частини першої та третьої ст. 521 Митного кодексу України [3] процедуру компромісу неможливо буде застосувати у двох випадках: по – перше, за наявності в діях особи, яка вчинила порушення митних правил, ознак кримінального правопорушення. Причому Законодавець не деталізує ознаки якого саме правопорушення, передбаченого конкретною статтею особливої частини Кримінального кодексу України,

вбачаються в діях особи. По – друге, особа, яка вчинила порушення митних правил, має бути власником товарів, транспортних засобів, які зазначені у частині другій цієї статті (тобто безпосередніх предметів порушення митних правил, а у відповідних випадках – також товарів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, транспортних засобів, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України) або уповноваженою розпоряджатися ними. В іншому випадку якщо особа, яка вчинила порушення митних правил, не є власником або не може розпоряджатися цими товарами, транспортними засобами, то останні не можуть бути предметом компромісу.

Відповідно до частини першої ст. 521 Митного кодексу України [3] компроміс полягає в укладенні мирової угоди між зазначеною особою та органом доходів і зборів, посадова особа якого здійснює провадження у справі.

Згідно із частиною другою ст. 521 Митного кодексу України [3] за умовами мирової угоди сторони зобов'язуються: 1) особа, яка вчинила порушення митних правил, – у визначений строк, який не може перевищувати 30 днів, внести до державного бюджету кошти в сумі, що дорівнюють сумі штрафу, передбаченого санкцією відповідної статті цього Кодексу, та/або задекларувати в митний режим відмови на користь держави товари – безпосередні предмети порушення митних правил, а у відповідних випадках – також товари із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, транспортні засоби, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України. Якщо за висновком органу доходів і зборів реалізація зазначених товарів, транспортних засобів є неможливою, а також якщо ці товари, транспортні засоби не можуть бути випущені у вільний обіг, вони підлягають декларуванню в митний режим знищення або руйнування; 2) орган доходів і зборів – припинити провадження у справі про порушення митних правил щодо цієї особи та здійснити митне оформлення задекларованих нею товарів відповідно до заявленого митного режиму.

Відповідно до частин п'ятої – восьмої ст. 521 Митного кодексу України [3] мирова угода укладається у письмовій формі. Право її підписання від імені митниць надається керівникам цих митниць або їх заступникам, а від імені центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, – посадовим особам, уповноваженим на це відповідно до посадових інструкцій. Типова мирова угода затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику. У разі невиконання особою, яка вчинила порушення митних правил, у визначений мировою угодою строк, який не може перевищувати 30 днів, дій, зазначених у частині другій цієї статті, угода вважається недійсною і провадження у справі про порушення митних правил поновлюється. Мирова угода у справі про порушення митних правил оскарженню не підлягає. У разі припинення провадження у справі про порушення митних правил шляхом компромісу особа, яка вчинила це правопорушення, вважається такою, що не була притягнута за нього до адміністративної відповідальності.

Згідно із умовами Типової мирової угоди особа, яка вчинила порушення митних правил, заявляє, що ні в процесі укладення цієї мирової угоди, ні в процесі виконання її умов не були, не будуть і не можуть бути порушені права будь-яких третіх осіб на товар (товари), транспортний засіб (засоби), які задекларовані в режим відмови на користь держави/знищення або руйнування. Після завершення дії цієї мирової угоди митницею складається акт про виконання мирової угоди або про невиконання мирової угоди, який є невід'ємною її частиною. Копія відповідного акта надсилається митницею такій особі рекомендованим листом з повідомленням про вручення протягом одного робочого дня, що настає за днем складання акта. Мирова угода складається у двох примірниках, що мають однакову юридичну силу, по одному примірнику для кожної зі сторін та набирає чинності з моменту її підписання. Сторони такої угоди підтверджують, що вищевикладені умови мирової угоди та наслідки її укладання, передбачені ст. 521 Митного кодексу України [3], їм роз'яснені і зрозумілі.

Наразі, Типова мирова угода про припинення провадження в справі про порушення митних правил та два додатки до неї (акт про виконання мирової угоди та акт про невиконання мирової угоди) затверджені нака-

зом Міністерства фінансів України від 28.05.2012 №607, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 18.12.2012 за №985/21297 [4].

Вважаємо за необхідне звернути увагу на наявність прогалин в правовому регулюванні компромісу, що проявилися у правозастосовній практиці Тернопільської митниці ДФС під час розгляду заяви особи, що звернулася із проханням про припинення справи про порушення митних правил шляхом компромісу. Варто зазначити, що практика застосування компромісу, зокрема, Тернопільською митницею ДФС у 2016 р., носить одиночний характер. Так, за вказаний період шляхом компромісу було припинено провадження у двох справах про порушення митних правил, а саме: в першому випадку – в справі, порушеній відносно агента з митного оформлення фізичної особи – підприємця за ознаками правопорушення, передбаченого ст. 485 Митного кодексу України [3]. За умовами укладеної мирової угоди особа сплатила суму, еквівалентну розміру штрафу. Оскільки санкція вказаної статті передбачає лише накладення штрафу то про питання декларування товару у митний режим відмови на користь держави не йшлося. В другому випадку – в справі, порушеній відносно особи, відповідальної за митне оформлення компанії – декларанта за ознаками правопорушення, передбаченого ст. 472 Митного кодексу України [3]. За умовами укладеної мирової угоди особа сплатила суму, еквівалентну розміру штрафу та задекларувала товар у митний режим відмови на користь держави. Таким чином, в обох випадках провадження було припинено шляхом укладення мирових угод, умови яких були виконані. Отже, в ході провадження в трьох справах про порушення митних правил за ст. 472 Митного кодексу України [3] відносно однієї ж тієї ж особи, остання звернулася до Тернопільської митниці ДФС із проханням про припинення провадження в цих справах шляхом компромісу. Зареєструвавши вказані заяви, митниця прийшла до висновку про неможливість застосування процедури компромісу незважаючи на те, що вимоги частини першої та третьої ст. 521 Митного кодексу України [3] особою, яка вчинила порушення митних правил, були дотримані, у зв'язку із наступним.

Відповідно до п.1 частини другої ст. Митного кодексу України [3] за умовами мирової угоди, зокрема, особа, яка вчинила порушення митних правил, зобов'язується та/або задекларувати в митний режим відмови на користь держави товари – безпосередні предмети порушення митних правил. Згідно із частиною першою ст. 184 Митного кодексу України [3] у

митний режим відмови на користь держави поміщуються іноземні товари, а відповідно до п.15 частини першої ст. 4 Митного кодексу України [3] іноземні товари – товари, що не є українськими відповідно до п. 61 цієї статті (зокрема, українські товари – товари, які повністю отримані (вироблені) на митній території України та які не містять товарів, ввезених із-за меж митної території України.), а також товари, що втратили митний статус українських товарів відповідно до Митного кодексу України [3]. Із змісту поданих вказаною особою заяв вбачалося, що остання намагалася задекларувати в митний режим відмови на користь держави товари – безпосередні предмети порушення митних правил (пиломатеріали дубові обрізні), які є українськими товарами, виготовленими українською компанією. В підсумку, передбачених законом підстав для припинення провадження у цих справах шляхом компромісу не було, оскільки відповідно до положень частини першої ст. 184 та п.1 частини другої ст. 521 Митного кодексу України [3] умови мирової угоди у справі про порушення митних правил передбачають декларування в митний режим відмови на користь держави лише товарів іноземного походження.

Тому, на нашу думку, законодавчий орган влади повинен вести зміни в частину першу ст. 183 та частину першу ст. 184 Митного кодексу України [3], передбачивши можливість поміщення у митний режим на користь держави також і товари українського походження.

Література:

1. Вільна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/компроміс>.
2. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
3. Митний кодекс України від 13.03.2012 №4495-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
4. Наказ Міністерства фінансів України від 28.05.2012 №607, зареєстрований в Мінюсті України від 18.06.2012 №985/21297 «Про затвердження Типової мирової угоди про припинення провадження в справі про порушення митних правил» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua>.